

تأثیر بیماری بر پاک شدن گناهان

مرضیه گماشته حضرتی^۱

چکیده

هر انسانی در طول زندگی خود ممکن است با پدیده هایی روبرو شود که از آن ها کراهت دارد. پدیده هایی چون از دست دادن عزیزان ، فقر ، بیماری و بیماری در طول زندگی تمام انسانها بارها واقع شده است. بیماری یا برای آزمایش کردن فرد به وسایل مختلف نازل می شوند و موجب جدایی صفوف کفر و ایمان ، بروز اعمال نیک و بد و افزایش رشد و کمال انسان ها می گردند ، یا به سبب گناه ، به افراد رسیده و کافر را نابود و مومن را از معاصی پاک می کنند . کسی که در برخورد با بیماری صبر کند و در راه دفع و رفع آن ، مطابق با دستورات اسلامی ، مجاهده نماید ، می تواند بسیاری از بیماری ها را از خود دور کند و بیماری رسیده را زمینه ی کمال یابی در دنیا و ترفیع درجه در آخرت گرداند ، ولی اگر در برخورد با آن بی تابی نماید و نا امید گردد ، متحمل بیشترین آسیب های ممکن از بیماری می شود . بررسی آیات و روایات ، شناختی جامع نسبت به ابعاد مختلف بیماری و راهکارهای عملی در برخورد با آن بدست می دهد که راهگشای مبتلایان خواهد بود .

کلید واژه :

بیماری، پاک شدن، گناه

^۱ طلبه مقطع سطح ۲ حوزه علمیه حضرت زینب marzieh.comashteh@gmail.com

مقدمه

موضوع (تاثیر بیماری بر پاک شدن گناهان) بررسی آیات و روایات درباره شرایط سخت و رنج اوری که با عنوان بیماری بر انسانها وارد می شود و آنها را تحت تاثیر خود قرار می دهد انواع بیماری های بزرگ و کوچک، علت های شناخته شده یا نا معلومی دارد که چپستی ان دغدغه ذهنی هر فرد بیمار است. عکس العمل افراد در رویارویی با بیماری متفاوت و مهم و در نتیجه اثر مثبت و منفی بر جای مانده از ان مختلف است. واکنش آدمی در مقابل بیماری بسیار مهم است چنانکه در روایت و احادیث بسیاری صبر و تحمل پیشه کردن در مقابل بیماری بسیار مورد تاکید است.؛ تا جایی که این صبر و تحمل را وسیله ای برای بخشش و یا کفاره ی گناهان و نزدیکی به خدا دانسته اند. موضوع بیماری نقش بسزایی در زندگی دارد و غفلت از ان سبب بروز مشکلات فراوانی می شود که همه اهمیت فراوان تحقیق در این موضوع را مشخص می کند.

هدف از انجام این تحقیق رسیدن به دیدگاهی جامع و صحیح درمورد بیماری در آینه ی آیات و روایات و احادیث چگونه بیان شده است و صبر بر آن تا چه پایه مورد تاکید است و بیماری چگونه باعث از بین رفتن گناه می شود. مهمترین فایده این تحقیق بیان همین دیدگاه است که می تواند مورد استفاده عموم مردم قرار گیرد همچنین در علوم مختلف مانند علم کلام، روانشناسی، اخلاق؛ که رویکرد دینی داشته باشند می توان از دستاوردهای این تحقیق استفاده کرد.

به علت فراگیری موضوع بیماری و گناه کتاب ها و مقالاتی درباره مسائل مختلف بیماری و گناه نوشته شده و هر یک به روشی به شناساندن زوایای انان پرداخته اما با توجه به اهمیت فراوان این موضوع و نبود نوشتاری منسجم که رابطه بیماری و پاک شدن گناه را به صورت ساده و علمی بیان کند هنوز زمینه برای انجام تحقیق های دیگر وجود دارد و این تحقیق درصدد

نوشتاری است که طی یک نظم منطقی ، مباحث پراهمیت موضوع پاک شدن گناه با بیماری را به طور خلاصه بیان کند .

از جمله کتاب و مقالاتی که مرتبط با رابطه بیماری و گناه نیز چندان کم توجه نبوده است و می توان به مقاله ی «سیمای بیماری در اسلام» (۱۳۸۸) از محمدمهدی فرجی ، «گناه،بیماری و پیامد های تربیتی آن از منظر قرآن و حدیث » (۱۳۹۴) از مصطفی جعفر طیارى دهاقانى، مقاله ی «رویکرد توحیدی پیامبراسلام(ص) به بیماری» (۱۳۹۷) از مصطفی همدانی ، مقاله ی «احساس گناه، بیماری یا شفا» (۱۳۹۶) از حامدکاشانکی و یا مقاله ی «تاثیر گناه بر معرفت» (۱۳۸۱) از زهرا پورسینا ، اشاره کرد اما به طور اخص مقاله ای با موضوع این نوشتار تا جایی که جست و جو شد یافت نشد امید است که مورد توجه واقع گردد .

۱. سختی؛ همراه همیشگی آدمی

مشکلات و سختی برای آدمی است ؛ و برای رشد دادن او. حال گاهی این مشکلات برای آزمایش و امتحان انسان است که خداوند در قرآن به آدمی وعده ی امتحان در تمام طول عمر را داده است.گاهی ابزار آزمایش انسان می تواند این باشد که فرد با امور خیر و خوشایند امتحان شود مانند مقام ،ثروت ، سلامتی ،فرزند و... یا به وسیله امور ناخوشایندی مانند فقر، بیماری،از دست دادن فرزند و ... ،امتحان می شود .

در این دو ایه ، از آیات شریفه قران، به این اشاره شده که گاهی سختیها و مشکلات برای آزمایش و امتحان انسان است .

خداوند در قران کریم می فرماید:

۱_ «... وَ نَبَلُّوْكُمْ بِشَرٍّ وَ الْخَيْرِ فِتْنَةً وَ اِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ...» ((...و شما را با بدی ها و خوبی ها

ازمایش می کنیم و سرانجام به سوی او بازگردانده می شوید.))

در این ایه شریفه ، شر بر خیر، مقدم شده است، چرا که آزمایش با امور ناخوشایند سخت

تر و حساس تر است . البته این نکته فراموش نشود که منظور از شر ، شر مطلق نیست . اصلا

در عالم هستی ، شر مطلق وجود ندارد و انسانها به طور نسبی ، امور بدو ناخوشایند را شر تلقی

می کنند.^۲

۲_ در ایه ای دیگر فرموده :

«أَحْسِبِ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ- آیا مردم گمان کرده اند،

همین که بگویند: ایمان آوردیم، رها می شوند و آنان [به وسیله جان، مال، اولاد و حوادث]

مورد آزمایش قرار نمی گیرند؟»^۳

و یا داستان حضرت ابراهیم (علیه السلام) که بعد از تحمل آن همه مشکلات و سختی ها به

مقام امامت رسید که خداوند در قرآن می فرماید :

« وَ اِذِ ابْتَلٰى اِبْرٰهٖمَ رَبُّهُ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ۚ قَالَ اِنِّیْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ۚ قَالَ وَمِنْ ذُرِّیَّتِیْ

قَالَ لَا یُنَالُ عَهْدِیْ لِلظَّالِمِیْنَ »^۴((و [یاد کنید] هنگامی که ابراهیم را پروردگارش به اموری

[دشوار و سخت] آزمایش کرد، پس او همه را به طور کامل به انجام رسانید، پروردگارش [به

خاطر شایستگی و لیاقت او] فرمود: من تو را برای همه مردم پیشوا و امام قرار دادم. ابراهیم

گفت: و از دودمانم [نیز پیشوایانی برگزین]. [پروردگار] فرمود: پیمان من [که امامت و پیشوایی

است] به ستمکاران نمی رسد)) گاهی نیز این بلا نتیجه ی تکوینی اعمال آدمی است «یکی از

حقایقی که آیات قرآن از آنها پرده برداشته، ارتباط میان اعمال ما و حوادث و اتفاقاتی است که

^۱ انبیا (۲۱) ، ایه ۳۵

^۲ مکارم شیرازی و دیگران ،تفسیر نمونه ، ج ۱۳ ، ص ۴۰۵

^۳ عنکبوت ، ایه ۲

^۴ بقره (۱) ، ایه ۱۲۴

در خارج رخ می‌دهد. اگر ملتی به گناه آلوده شود، خداوند نعمت‌ها را یا به نعمت تبدیل می‌کند و یا آنها را از آن ملت می‌گیرد. آیات قرآن و روایات معصومین (علیهم السلام) گرفتن نعمت را به گناه بندگان نسبت می‌دهند.^۱ «

وگاهی نیز این بلا و مصیبت به خاطر گناه و اشتباه جلوه می‌نماید. قرآن کریم، آنچه از مصائب به انسان می‌رسد را به خاطر اعمال بد خودشان معرفی می‌کند:

«وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ»^۲ ((هر مصیبتی به شما

برسد، به خاطر اعمالی است که انجام داده اید و بسیاری را نیز عفو می‌کند.))

از حضرت علی (علیه السلام) در خصوص این ایه، روایت شده که رسول اکرم _صلی الله علیه و اله_ فرمودند:

«بهترین ایه ای که در کتاب خدا نازل شده همین ایه است. یا علی! هیچ خراشی و هیچ زمین خوردنی نیست مگر به واسطه گناهی است که انسان انجام داده و هر گناهی را که خداوند در دنیا عفو کند بزرگوارتر از آن است که در آخرت انیان را به خاطر آن مجازات کند و گناهی که در دنیا مکافات آن را داده، خداوند عادل تر از آن است که در آخرت دوباره به آن مجازات کند»^۳.

در داستان حضرت یونس (علیه السلام)، زمانی که قوم خود را رها می‌کند و به طرف دریا راهی می‌شود. خداوند این جریان را اینگونه بیان می‌کند:

«وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا

أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ. فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي

^۱ ترابی سفیدابی، گناه چیست و آثار آن کدام است؟، ص ۱

^۲ شوری، ایه ۳۰

^۳ طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۲۲، ص ۱۴۳

نتیجه گیری

سلامتی و آسایش از نعمت های مهمی هستند که خداوند به بندگان خود عطا می کند اما گاهی بر اساس مصلحتی از جمله امتحان و آزمایش الهی و یا تادیب ویا.... این نعمت از آدمی سلب می شود . واین نعمت سلامتی با بیماری از انسان سلب می شود. از اولین فرد از انسان ها تا آخرین انها در طول زندگی با بیماری مواجه می شود و این موضوع همگانی و بدون استثنا است . اولین سوالی که برای فرد بیمار مطرح می شود چرایی ان بیماری است .عکس العمل و واکنش آدمی در مقابل بیماری بسیار مهم است ؛ و بسته به اینکه فرد به هنگام برخورد با بیماری چه واکنشی نشان دهد اثار مثبتی از ان ناشی میشود . اگر همراه با صبر و واکنشی باشد که مورد رضایت پروردگار است با ثواب و اجر همراه خواهد بود و کفاره گناهان او می شود . و در ضمن مبحثی که درباره بیماری مطرح شد اینکه بیماری به معنای عذاب خداوند نسبت به بندگان نیست بلکه رحمت خداوند است که به بندگان رسیده و بیشتر جنبه ی پرورش وکمال رسانی دارد .و با توجه به این که رحمت است انسان حق ندارد خود را به سختی بیاندازد یا در سلامتی خود کوتاهی کند چون هرگونه سهل انگاری که باعث کوتاهی حیات یا اختلال در سلامتی گردد، جرم و گناه به شمار می آید و موجب عقوبت الهی است

آنچه که در این نوشته مورد بررسی قرار گرفت تاثیری است که این مشکلات و سختی ها و به طور اخص بیماری و مریضی بر پاک شدن و ریزش گناهان دارند . در آیات و روایات بسیاری

مریضی چون باران رحمتی در نظر گرفته شده که بر سر انسان مومن می بارد و او را چون روز تولد پاک می گرداند. امید است که این نوشته با وجود همه ی نقص ها و کاستی هایی که دارد مفید افتد و راه را برای پژوهشگران محترم جهت تکمیل و گسترش این قبیل تحقیقات گشوده باشد .

فهرست منابع

قران کریم

صحیفه سجادیه ، مترجم :حسین انصاریان

منابع فارسی

۱_ پور طباطبایی، مجید، یکهزار سخن از حضرت علی علیه السلام، تهران، انتشارات

جامعه اسلامی فرهنگیان، ۱۳۷۹

۲_رضوی ، احمد ،امتحان قانون فراگیر ، مشهد ، انتشارات موسسه فرهنگی پیوند با امام

۱۳۸۷،

۳_ مطهری ، مرتضی ، عدل الهی ، تهران ،انتشارات صدرا ، ۱۳۷۴

۴_ محمدی ری شهری ، محمد ، میزان الحکمه ، مترجم حمید رضا شیخی ، چاپ هشتم ، قم ، دارالحديث ، ۱۳۸۶

۵_ مکارم شیرازی ، ناصر و دیگران ، تفسیر نمونه ، ج ۱۳ ، تهران ، دارالکتب السلامیه ، ۱۳۷۴

منابع عربی

۶- ابن بابویه (شیخ صدوق) ، محمد ابن علی ، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال ،

قم ، انتشارات دارالشریف الرضی للنشر ، چاپ دوم ، ۱۴۰۶ ق

۷- ابن شعبه حرانی ، حسن ابن علی ، تحف العقول ، قم ، انتشارات جامعه مدرسین ، چاپ

دوم ، ۱۴۰۴ ق

۸_ بسطام ، عبدالله و حسین ، طب الائمه ، مترجم احمد بانیپور ، مشهد ، استوار . ۱۳۸۹

۹_ پاینده ، ابوالقاسم ، نهج الفصاحه ، سازمان انتشارات جاویدان ، چاپ دوم ، ۱۳۶۲ ش

۱۰_ حویزی عروسی ، عبد علی بن جمعه ، نور الثقلین ، محقق سید هاشم رسولی محلاتی ،

ج ۳ چاپ چهارم قم ، انتشارات اسماعیلیان ، ۱۴۱۵ ق

۱۱_ حر عاملی ، محمد بن حسن ، وسائل الشیعه ، ج ۱۶ ، قم ، موسسه ال البيت (علیه

السلام) ۱۴۰۹ ق

۱۲_ حاکم نیشابوری ، محمد بن عبدالله ، المستدرک الصحيحین ، ج ۴ ، بیروت ، دارالتأسیل

، ۱۴۳۵ ق

۱۳_ دیلمی ، حسن بن محمد ، ارشاد القلوب ، مترجم: سید عبدالحسین رضایی ، جلد ۱ ،

تهران ، انتشارات اسلامیه ، ۱۳۷۷

۱۴_ طبرسی ، فضل بن حسن ، مکارم الاخلاق ، مترجم سید ابراهیم میر باقری ، تهران
فرهانی ، چاپ دوم ، ۱۳۶۵

۱۵_ _____ ، مجمع البیان فی تفسیر القرآن ، ج ۲۲ ، تهران ، فرهانی ، ۱۳۶۵

۱۶_ کلینی ، محمد بن یعقوب ، اصول کافی ، مترجمان سعید ، لطیف راشدی ، ج ۳ و ۲ ، قم ،
نشر اجود ، ۱۳۸۸

۱۷_ _____ ، فروع کافی ، مترجم محمد حسین رحیمیان ، ج ۳ و ۸ ، قم ، قدس ، ۱۳۸۸

۱۸_ کوفی اهوازی ، حسین بن سعید المومن ، قم ، موسسه الام المهدی (علیه السلام
) ، ۱۴۰۴ ق

۱۹_ متقی ، علی بن حسام الدین ، کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، بیروت ، موسسه
الرساله ، ۱۴۱۳ ق

۲۰_ مجلسی (علامه مجلسی) ، محمد باقر ، بحار الانوار ، بیروت ، موسسه وفا ، ۱۴۰۳ ق

فهرست مقالات

۲۱_ ترابی سفیدابی ، لیلا ، «گناه چیست و آثار آن کدام است؟» ، بشارت ، ۱۳۸۴ ، شماره ۴۷

۲۲_ سبحانی ، محمد ، «عیادت مریض» ، مبلغان ، ۱۳۸۳ ، شماره ۵۴

۲۳_ فرجی ، محمد مهدی ، «سیمای بیماری در اسلام» ، مبلغان ، ۱۳۸۸ ، شماره ۱۲۴

۲۴_ میرعالی ، مریم ، «امتحان الهی» ، معارف اسلامی ، ۱۳۹۰ ، شماره ۵۲

